

Ustawa z dnia
o zmianie ustawy o pomocy społecznej

Art. 1. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 i 1622) wprowadza się następujące zmiany:

1) W Art. 17 ust. 2 po pkt 3a) dodaje się pkt 3b) o brzmieniu:

„3b) organizowanie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich;”

2) Nadaje się nowe brzmienie dla art. 36 pkt 2) lit. 1):

„usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym świadczone w formie usług sąsiedzkich, a także świadczone w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,”

3) Dodaje się art. 50b w brzmieniu:

„art. 50b

1. Osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona częściowo lub całkowicie, ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, może przyznać usługi opiekuńcze, świadczone w formie usług sąsiedzkich – zwane usługami sąsiedzkimi
2. Usługi sąsiedzkie mogą być przyznane jako uzupełnienie pomocy usługowej udzielanej przez małżonka lub innych, wspólnie zamieszkałych członków rodziny, a także jako uzupełnienie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.
3. Ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, przyznając usługi sąsiedzkie ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.
4. Usługi sąsiedzkie muszą być ściśle dostosowane do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami oraz osób z trudnościami w samodzielnym

funkcjonowaniu w środowisku. Sąsiedzka forma wsparcia, dostosowywana jest indywidualnie do potrzeb osoby korzystającej z pomocy, a kluczową cechą tej pomocy jest elastyczność, zarówno w ustaleniu osoby świadczącej usługi, zakresu i form pomocy, godzin świadczenia usług.

5. Osoba realizująca usługi sąsiedzkie powinna być zdolna do realizacji usług pod względem fizycznym, psychicznym, intelektualnym oraz powinna zamieszkiwać w najbliższej okolicy osoby oczekującej wsparcia.
6. Osoba realizująca usługi sąsiedzkie może otrzymywać wynagrodzenie za zrealizowane usługi w formie umowy cywilno – prawnej, z zastosowaniem wynagrodzenia ryczałtowego.
7. Ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, ma obowiązek monitorować jakość realizowanych usług sąsiedzkich oraz poziom zabezpieczenia potrzeb osób z nich korzystających.
8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, minimalny standard usług sąsiedzkich, wymagania stawiane organizatorom i realizatorom usług sąsiedzkich, zasady rozliczania usług sąsiedzkich oraz zasady nadzoru nad usługami sąsiedzkimi i wspierania realizatorów usług przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych.”

4) Artykuł 50 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, w tym realizowane w formie usług sąsiedzkich oraz za specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.”

5) Art. 106 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Udzielenie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, klubu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, schronienia w formie ogrzewalni i noclegowni, sprawienia pogrzebu, a także przyznanie biletu kredytowanego oraz przyznanie usług

opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich – nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

LIBERTATEM

UZASADNIENIE

Zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa, niedostosowanie oferty usługowej do obecnych potrzeb, mocno widoczny brak kadr opiekuńczych realizujących usługi w środowisku zamieszkania osób potrzebujących wsparcia to najważniejsze obecnie problemy związane z rozwojem usług społecznych. Konieczne jest tworzenie profesjonalnych systemów wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych lub chorych, za czym przemawiają zarówno aspekty merytoryczne jak i ekonomiczne.

Założenia pełnego i systemowego wsparcia osób zależnych w systemie pomocy społecznej opierają się na podziale usług skierowanych do osób starszych i z niepełnosparwnościami na pięć sposobów realizowania dla nich wsparcia:

- a) usługi opiekuńcze – realizowane przez zatrudnionych przez gminę lub działających na zlecenie gminy profesjonalnych opiekunów;
- b) sąsiedzkie usługi opiekuńcze – osoby wymagające pomocy mogą korzystać ze wsparcia ze strony osób mieszkających w sąsiedztwie;
- c) usługi świadczone w mieszkaniach wspomaganych – czasowe lub stałe;
- d) usługi świadczone w ośrodku wsparcia;
- e) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Usługa sąsiedzka polega na wsparciu opiekuńczym osoby z trudnościami życiowymi, które jest świadczone przez realizatorów funkcjonujących w jej najbliższym otoczeniu, czyli opiekunów posiadających najbliższy kontakt z osobą wymagającą wsparcia. Przeniesienie akcentu w realizacji usług opiekuńczych na najbliższe środowisko osoby wymagającej wsparcia, pogłębia więzi społeczne w lokalnej wspólnocie i uczy odpowiedzialności za członków danej społeczności na poziomie sąsiedzkim.

Usługi sąsiedzkie muszą być ściśle dostosowane do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami, z trudnościami w samodzielnym funkcjonowaniu w środowisku. Sąsiedzka forma wsparcia, dostosowana jest do indywidualnych potrzeb osoby korzystającej z pomocy. Wsparcie sąsiedzkie przekłada się bezpośrednio, zwłaszcza ze względu na istniejące w środowisku lokalnym więzi, na wydłużenie okresu funkcjonowania osoby starszej czy z niepełnosprawnością w środowisku, co stanowi efekt pożądaný z punktu widzenia osoby wobec której usługi są świadczone, a także efekt ekonomiczny dla samorządów, gdyż pomoc ta jest dużo tańsza niż stacjonarne formy pomocy społecznej np. w postaci pobytu i usług w domu pomocy społecznej.

Założeniem procesu wdrażania usług sąsiedzkich jest ścisła współpraca wszystkich interesariuszy tego procesu, w tym: osoby zainteresowanej, realizatorów usług, ośrodka pomocy społecznej, rodziny, środowiska sąsiedzkiego, itp.

Proces wdrażania realizacji usług opiekuńczych systemem usług sąsiedzkich składa się z pięciu etapów opisanych w tabeli poniżej:

Ważnym elementem jest też wynagradzanie realizatorów usług opiekuńczych w systemie sąsiedzkim. Wydaje się, iż najbardziej praktycznym sposobem zatrudnienia realizatorów jest zawarcie umowy cywilno – prawnej z określonym wynagrodzeniem ryczałtowym zgodnie z normami prawnymi zawartymi w art. 632 § 1 kodeksu cywilnego. W przypadku usług sąsiedzkich wskaźnikiem osiągnięcia rezultatu będzie zadowolenie klienta i ocena poziomu zaspokojenia potrzeb osoby korzystającej, nie zaś faktyczna ilość godzin zrealizowanych usług. Wynagrodzenie ryczałtowe pozwala stronom umowy uzyskać pewność co do kwoty, którą będą musiały zapłacić lub otrzymają jako wynagrodzenie, co daje bezpieczeństwo ekonomiczne obu podmiotom umowy.

Istotnym elementem realizacji usług jest nadzór nad ich realizacją oraz wsparcie szkoleniowe, doradcze i specjalistyczne ich realizatorów. W ramach tych działań ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, ma za zadanie kontrolowanie jakości usług i monitorowanie zakresu usług, za pomocą wypracowanych narzędzi określających poziom satysfakcji osoby korzystającej z świadczenia.

Projekt ustawy nakłada również na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego obowiązek wydania rozporządzenia określającego, minimalne standardy realizacji usług sąsiedzkich, wymagania stawiane organizatorom i realizatorom usług sąsiedzkich, zasady rozliczania usług sąsiedzkich oraz zasady nadzoru nad usługami sąsiedzkimi przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych.

LIBERTATEM